

Společný seminář ČAK a Asociace Masaryk na téma „Svoboda projevu“

DNE 30. ČERVNA 2016 SE V PALÁCI DUNAJ V PRAZE USKUTEČNIL SEMINÁŘ POŘÁDANÝ ODBOREM MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK VE SPOLUPRÁCI S FRANKOFONNÍ ASOCIACÍ MASARYK NA TÉMA „SVOBODA PROJEVU“, KTERÝ BYL SIMULTÁNNĚ TLUMOČEN DO FRANCOUZŠTINY A ČEŠTINY.

Úvodního slova semináře se za ČAK ujal JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, který připomněl dlouholetou tradici spolupráce mezi Asociací Masaryk a ČAK a také ocenil vhodný výběr „všudypřítomného“ tématu, o jehož limitech je třeba průběžně diskutovat. Na úvod semináře přijala pozvání také ředitelka a kulturní radová Francouzského institutu v Praze, paní Isabelle Guisnel, která krátce představila Institut a zdůraznila potřebu posilování a uchování tradičních evropských hodnot. Ocenila také práci Asociace Masaryk a profesionální přístup jejich členů při rozvíjení vzájemných vztahů mezi českými a francouzskými advokáty.

První příspěvek pronesl **Yves Laurin, advokát, člen Pařížské advokátní komory**, který se zaměřil na „Evropské dědictví osvícenství“ a toto dědictví pojal nikoliv pouze z právního hlediska, ale také s upozorněním na historické souvislosti. Všem přítomným připomněl odkaz francouzských i českých literárních, dramatických a uměleckých děl od dob osvícenství, za která máme být vděční, jelikož z velké části formovala podobu současné evropské společnosti. Z této osvícenské doby plyne také zakotvení omezení některých svobod, zejména v podobě limitů, nikoliv výjimek z těchto svobod.

Na něj navazoval příspěvek již zmíněného **JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka, bývalého soudce Ústavního soudu**, na téma „**Vybraná rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech svobody projevu**“. Ten nejprve vyložil rozdílnou koncepci kontroly základních práv v rámci Ústavního soudu ČR, jako vrcholného orgánu kontroly ústavnosti v ČR, oproti Ústavní radě ve Francii, jelikož v ČR se jedná v případě ústavní stížnosti vždy o kontrolu a posteriori, až po vyčerpání veškerých dostupných opravných prostředků. K tomuto bych jen dodala, že se nejedná o jediný rozdíl v řízení o kontrole ústavnosti, jelikož specifika francouzského systému spočívají např. i v odlišnostech ve složení Ústavní rady.¹

JUDr. Balík v této souvislosti poukázal na to, že v ČR judikatura ÚS ve věcech svobody projevu na základě individuálních stížností není příliš bohatá, zatímco např. vymezení působnosti médií (způsobů, jakým mohou česká média publikovat a pracovat) již takovou raritou není. JUDr. Balík propojil český a francouzský systém zmínkou o podobných referenčních kritériích, postavených na společných mezinárodních lidskoprávních dokumentech (např. Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod) a judikatuře Soudního dvora EU a Evropského

soudu pro lidská práva, které bývají součástí odůvodnění rozhodnutí ÚS. Dále zmínil postup Ústavního soudu ČR při posuzování kolize dvou zájmů, principů, práv, připomněl přítomným test proporcionality, a dále zmíněný postup aplikoval na příkladu kolize svobody projevu a ochrany osobnosti (soukromí). Vyzdvihl zejména nálezní II. ÚS 577/13. S ohledem na výše zmíněné posuzování také zmínil, že ÚS se staví k otázkám postavení kritizované osoby tak, že kritika může být provedena i způsobem, který šokuje a dotýká se jí osobně, což vysvětlil na příkladu nálezu II. ÚS 468/03, známého jako „Zelený Raoul“. Jako limit svobody projevu pak JUDr. Balík zmínil případ Marty Semelové (žaloba proti ní byla Obvodním soudem pro Prahu 1 zamítnuta v lednu 2016), týkající se kontroverzních výroků o Miladě Horákové a vojenské invazi v roce 1968. JUDr. Balík vyjádřil svou zvědavost, zda se kauza dostane před ÚS, jelikož zastává názor, že kritika může být nevkusná, ale nesmí převrátit pohled a vytvářet zmatek v pohledu na české dějiny, jelikož se to přičií obecnému povědomí o tom, co se již bezpečně ví a bylo vybadáno.¹

Následně se seminář z exkurzu české ochrany ústavnosti přesunul zpět do Francie a svůj příspěvek pronesl **Christian Vigouroux, francouzský soudce a současný předseda La Section de l'intérieur** (sekcce pro vnitrostátní záležitosti zkoumající návrhy právních předpisů – zákonů, nařízení a vyhlášek z hlediska ústavnosti) **ve Státní radě**.² Ten hned na úvod zmínil slova nejmenovaného anglického právního teoretika z 18. století,³ se kterými se ztotožňuje, tedy že „rozvoj jedince a projev nedůvěry proti státu umožňuje účast občanů na demokracii“. Vigouroux představil Francii jako zemi s tradičně velkou mírou tolerance, ale upozornil, že tam jsou jasně stanoveny hranice ochrany soukromí, které nelze libovolně překračovat. Ve Francii existují dvě referenční kritéria posuzování zásahů do svobody projevu, a to Deklarace práv člověka a občana z 26. 8. 1789, kde je svoboda projevu v čl. 10 a 11 zakotvena, a její limity pak v čl. 4 a 5 Deklarace. Druhým kritériem je právě čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která podle pana soudce posunula odbornou diskusi o svobodě projevu ještě mnohem dále. Zmínil několik rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, která přispěla na obranu čl. 10, a to rozhodnutí ze 14. 2. 2008, č. 20893/03, ve kterém list Libération vyhrál v případě Borrel, kdy byl list nařčen z pomluvy, a dále rozhodnutí *Guja proti Moldavě* ze dne 12. 2. 2008, č. 14277/04, kde bylo rozhodnuto o ochraně úředníka, který zveřejnil informaci obecného zájmu, a další.⁴

1 Jan Malíř: Francouzská ústavní revoluce: Případ QPC, Právník č. 9/2011, str. 849-877.

2 Jedná se o francouzský ekvivalent pro Nejvyšší správní soud.

3 Domnívám se, že tímto způsobem je vykládán přístup Johna Stuarda Milla k politické demokracii a svobodě projevu.

4 Rozsudek *Haldimann proti Švédsku* ze dne 24. 2. 2015; rozsudek *Annen proti Německu* ze dne 26. 11. 2015; *Pernicek proti Švýcarsku* ze dne 15. 10. 2015 a rozsudek *Bono proti Francii* ze dne 15. 12. 2015.

Upozornil i na rozsudek francouzského kasačního soudu ze dne 14. 11. 2006, který se musel vypořádat s publikací reklamy pro módní značku, v rámci které autorská skupina vytvořila koláž obrazu Leonarda Da Vinciho „Poslední večeře“, přičemž vyměnila hlavy apoštolů za hlavy dvanácti žen. Autoři reklamy byli žalováni křesťanskou organizací „Věra a svoboda“ za znesvěcení a újmu všem křesťanům. Kasační soud je však na rozdíl od soudu prvního stupně osvobodil, jelikož uznal, že se jednalo čistě o parodii formou prezentace obrazu, nikoliv o snahu hanobit křesťany. Tento příklad je natolik výstižný, že je v současné době používán v rámci hodnotového vzdělávání imigrantů ve Francii.

Jako poslední vystoupil **prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš**, který pohovořil o **jednotlivých aspektech ochrany osobnosti a svobody projevu v novém občanském zákoníku**, zejména zmínil, že svoboda projevu a slova v novém občanském zákoníku doplňuje a dotváří, co je zakotveno již v Listině základních práv a svobod. Nejedná se tedy pouze o problematiku ústavněprávní, ale také občanskoprávní, přestože explicitní ustanovení o svobodě projevu v textu občanského zákoníku chybí. Důležitost

zakotvení ochrany osobnosti člověka v občanském zákoníku spočívá zejména v tom, že jsou tato ustanovení obecné soudy povinny aplikovat a vykládat právní normy ústavně konformním způsobem, což je také vyjádřeno v § 2 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Pan profesor dále rozebral jednotlivá ustanovení základních zásad obsažených v § 1-14 o. z. a upozornil na § 19 a 81, které upravují ochranu osobnosti jako jednotné absolutní právo, do něhož spadá právě i svoboda projevu. Co se týče rozhodování soudů o jejich ochraně, navázal na předešlé kolegy citací několika kontroverzních veřejných výroků z poslední doby, na kterých zdůraznil, že i v šokujících případech, dle jeho názoru, svoboda projevu musí převážit, neboť hranici jejího omezení je velmi obtížné stanovit i ve světle stávající judikatury. Musí však existovat účinný systém obrany proti nepravdivým výrokům.

Seminář se setkal s velmi pozitivním ohlasem jak ze strany účastníků, tak i přednášejících. Zejména příspěvek Christiana Vigouroux měl obrovský úspěch.

✿ ALŽBĚTA RECOVÁ, odbor mezinárodních vztahů ČAK

X. ročník turnaje

„O šachového krále České advokátní komory 2016“

Brno, 4. až 5. 11. 2016

Místo konání: Orea Hotel Voroněž II***, Křížkovského 488/49, Brno (<http://www.oreahotelvoronez.cz/>)

Pořadatel: Jihomoravský region ČAK ve spolupráci s AVE-KONTAKT, s. r. o.

Ředitel turnaje: Petr Pisk

Zástupce ředitele turnaje a rozhodčí: Petr Laušman

Právo účasti: členové ČAK bez ohledu na věk a výkonnost

Hrací tempo: 2 x 10 minut na partii plus 3 vteřiny za provedený tah

Hrací systém: švýcarský na 9 kol

Ceny: pohár pro vítěze a diplomy (kategorie registrovaní a neregistrovaní, věčné ceny pro všechny hráče)

Časový harmonogram:

Pátek 4. 11. 2016	16.00-18.00	registrace
	18.30-20.00	1.-3. kolo
	20.00-21.00	večeře
	21.00- ?	bleskový turnaj, volná zábava
Sobota 5. 11. 2016	09.30-12.30	4.-9. kolo
	12.30	vyhlášení výsledků

Startovné: zdarma

Ubytování: Hotel Voroněž****, Křížkovského 458/47, Brno

Cena dvojlůžkového pokoje: 1 500 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Cena jednolůžkového pokoje: 1 200 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Stravování: drobné občerstvení v průběhu partií zdarma, večeře a obědy dle vlastního výběru v hotelu

Parkování: v areálu hotelu za poplatek

Přihlášky s objednávkou noclehů a večeří zašlete, prosím, nejpozději do **18. 10. 2016** na adresu: j.mazuch@avekont.cz, mobil 777 902 870 (Petr Laušman)

